

РЕШЕНИЕ**№ 33****гр. София, 26 февруари 2021 година****В ИМЕТО НА НАРОДА**

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в открито съдебно заседание на петнадесети февруари две хиляди двадесет и първа година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ВАЛЯ РУШАНОВА**ЧЛЕНОВЕ: ХРИСТИНА МИХОВА****ТАТЯНА ГРОЗДАНОВА**

при участието на секретаря МИРА НЕДЕВА и прокурора от ВКП ТОМА КОМОВ изслуша докладваното от съдия ХРИСТИНА МИХОВА н. д. № 46/2021 година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по повод постъпила касационна жалба от защитника на подсъдимия И. Д. Ш. срещу въззивно решение № 143/ 09.11.2020 г., постановено по в.н.о.х.д. № 411/2020 год., по описа на Апелативен съд – Пловдив. В жалбата се излагат твърдения за наличието на всички касационни основания по чл. 348, ал.1 от НПК, като се правят алтернативни искания за оправдаване на подсъдимия, за връщане на делото на въззивната инстанция за ново разглеждане или за намаляване на размера на наложените наказания и отхвърляне на гражданския иск като погасен по давност.

В съдебно заседание пред ВКС защитникът на подсъдимия поддържа касационната жалба и пледира за уважаването ѝ по изложените в нея съображения.

Прокурорът от Върховна касационна прокуратура изразява становище за неоснователност на жалбата и прави искане за оставяне в сила на въззивното решение, като правилно и законосъобразно.

Гражданският ищец – „Професионална гимназия по механизация и земеделско стопанство“ – гр. Септември, редовно призован, не изпраща представител.

Подсъдимият в предоставената му последна дума моли съда да отмени обжалваното въззивно решение и да го оправдае.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в пределите на чл. 347, ал.1 от НПК, установи следното:

С присъда № 19/06.07.2020 г., постановена по н.о.х.д. № 272/2019 г., по описа на Окръжен съд - Пазарджик, подсъдимият И. Д. Ш. е признат за виновен в това, че за времето от 06.12.2012 г. до 01.02.2013 г. в гр. Септември, обл. Пазарджик, като длъжностно лице – директор на „Професионална гимназия по механизация и земеделско стопанство“ - гр. Септември, умишлено не положил достатъчно грижи за ръководенето и управлението на повереното му имущество на учебното заведение и от това са последвали значителни щети за ПГМЗС в размер на 5000 лева, като деянието не съдържа признаците на по -тежко престъпление, поради което и на основание чл. 219, ал. 3, вр. с ал.1, вр. с чл. 54 от НК е осъден на наказание „лишаване от свобода“ за срок от две години и „лишаване от право да заема държавна длъжност – директор на училище“ за срок от три години.

Със същата присъда подсъдимият Ш. е признат за виновен в това, че за времето от 30.06.2011 г. до 20.12.2011 г. в гр. Септември, обл. Пазарджик, като длъжностно лице – директор на „Професионална гимназия по механизация и земеделско стопанство“ - гр. Септември, присвоил чужди пари на обща стойност 3768,15 лева, собственост на ПГМЗС, поверени му да ги пази и управлява, като за улесняване на длъжностното присвояване извършил и други престъпления, за които по закон не се предвижда по-тежко наказание по чл. 311, ал.1, вр. с чл. 26, ал.1 от НК и по чл. 316, вр. с чл. 309, ал.1, вр. с чл. 26, ал.1 от НК, поради което и на основание чл. 202, ал.1, т.1, вр. с чл. 201, вр. с чл. 26, ал.1, вр. с чл. 93, т.1, б. „б“, вр. с чл. 54 от НК е осъден на наказание „лишаване от свобода“ за срок от две години.

На основание чл. 23, ал.1 от НК е определено на подсъдимия общо наказание „лишаване от свобода“ за срок от две години, изтърпяването на което е отложено съобразно чл. 66, ал.1 от НК за изпитателен срок от четири години, считано от влизане на присъдата в сила.

На основание чл. 23, ал. 2 от НК към наказанието „лишаване от свобода“ е присъединено наказанието „лишаване от право да заема държавна длъжност – директор на училище“ за срок от три години, считано от влизане на присъдата в сила.

С присъдата е уважен изцяло гражданският иск, предявен от ПГМЗС, представлявана от директора ѝ – Н. К. Д., като подсъдимият е осъден да заплати обезщетение за причинените с двете престъпления имуществени вреди общо в размер на 8 768,15 лева, ведно със законната лихва до окончателното изплащане.

Подсъдимият е осъден да заплати в полза на държавата държавна такса върху уважения граждански иск в размер на 351 лева, както и разноските по водене на делото: на ОДМВР – Пазарджик сумата от 729, 98 лв. и на Окръжен съд – Пазарджик – 597,86 лв.

Подсъдимият и неговият защитник останали недоволни от първоинстанционната присъда и я обжалвали пред Апелативен съд – Пловдив, който с въззивно решение № 143/ 09.11.2020 г., постановено по в.н.о.х.д. № 411/2020 год., я потвърдил изцяло.

Касационната жалба, подадена срещу въззивното решение, е допустима, тъй като е депозирана от лице, което има право на това, в законоустановения срок и срещу акт от категорията на визираните в чл. 346, т.1 от НПК.

Разгледана по същество, жалбата е частично основателна.

Твърдението за допуснати нарушения на процесуалните правила касаторът обосновава с довода, че въззивният съд не е отговорил на възраженията, изложени във въззивната жалба. Коректният прочит на обжалваното въззивно решение налага извод за неоснователност на това оплакване. Въззивната инстанция е обсъдила подробно събраните в хода на първоинстанционното съдебно следствие доказателствени източници, извела е собствените си фактически и правни изводи и е отговорила изрично на направените от защитника и подсъдимия възражения относно обосноваването, правилността, законосъобразността и справедливостта на първоинстанционната присъда. По този начин въззивният съд е изпълнил стандарта, заложен в разпоредбата на чл. 339, ал. 2 от НПК, поради което упрекът на касатора не може да бъде споделен.

Изцяло неоснователно е твърдението, че осъдителната присъда е постановена въз основа на предположения, че не са обсъдени всички доказателства, че са игнорирани показанията на св. Р., според които в ПГМЗС са били извършени ремонтите, отразени в инкриминираните фактури. И двете съдебни инстанции са подхождали изключително професионално и отговорно при обсъждане на всички доказателствени източници. Показанията на св. Р. не са игнорирани без основание, а поради това, че са неконкретни по отношение на

въпросите, свързани с времето и мястото на извършване на ремонтите, от кои фирми и на каква стойност са осъществени. Основателно съдилищата не са дали вяра на тези показания, като са отчели обстоятелството, че св. Р. е призната за виновна със споразумение, одобрено от съда, за извършено от нея престъпление по чл. 202 от НК, свързано с издаването на фактури, в част от които са посочени като фирми - издатели същите като отразените в инкриминираните фактури по настоящото дело. Посоченият факт правилно е оценен от въззивната инстанция като поставящ под основателно съмнение достоверността и обективността на изложената от свидетелката информация. Основният довод на съдилищата по фактите, за да не кредитират показанията на св. Р. всъщност е опровергаването им от заявеното от свидетелите С., Д., Б., Д., Т., работили в гимназията през инкриминираните периоди. Тези свидетели са категорични, че в училището и неговите бази не е извършван ремонт на покрив, построяване на ограда и смяна на водопровод - дейности, посочени като основание за заплащане в представените от подсъдимия фактури, с които е отчел изразходването на изтеглените от него суми от касата на ПГМЗС. Правилно предходните инстанции са съобrazили, че информацията, установена чрез гласните доказателства, се потвърждава и от заключенията на техническите експертизи, извършени в хода на досъдебното производство, както и от заключението на техническата експертиза, назначена и приета от първоинстанционния съд. Тя е в корелация и с показанията на собствениците на фирмите, от чието име са издадени въпросните фактури. Категорично е установено чрез разпита на свидетелите А., М. и И. А., че техните фирми не се занимават с посочената във фактурите дейност и че никога не са издавали такива, което се потвърждава и от заключенията на графическите експертизи, възприети от съдилищата като пълни, точни и обосновани. Всички посочени доказателствени източници са анализирани подробно от съдилищата по фактите, като изводите, които са направени въз основа на тях са изградени съобразно принципите на формалната и правната логика и не се основават на предположения, както се твърди от касатора. Задълбоченият и прецизен анализ на доказателствената съвкупност е дал основание на предходните инстанции да достигнат до законосъобразното и правилно заключение, че подсъдимият е осъществил престъплението по чл. 202 от НК, поради което като са го признали за виновен по това обвинение не са допуснали нарушение както на процесуалния, така и на материалния закон.

Подробно са обсъдени и възраженията на защитата във връзка с обосноваването на обвинението по чл. 219, ал. 3 от НК. Въззивният съд е изложил добре мотивирани доводи относно доказаността на посоченото обвинение, които изцяло се възприемат от настоящия съдебен състав. Принципно безстопанствеността по чл. 219 от НК се състои в неполагането на

достатъчно грижи при ръководенето, управлението, стопанисването или запазването на поверено имущество или възложена работа, от които са последвали значителна повреда, унищожаване или разпиляване на имуществото или други значителни щети за предприятието или стопанството. Изпълнителното деяние се свежда до ненадлежно осъществяване на функциите на длъжностното лице - неизпълнение или нарушение на възложени задължения, или превишаване на властта или на правата му, които са нормативно установени, произтичат от естеството на самата работа, от житейски или общопризнати правила. Когато това е сторено с ясното съзнание, че може да доведе до повреждане, унищожаване или разпиляване на повереното имущество или други значителни щети и последва такова, подсъдимият следва да отговаря за умишлена безстопанственост по чл. 219, ал. 3 от НК.

Съобразявайки тези принципни положения, предходната инстанция е приела от обективна страна за установено, че подсъдимият е подписал РКО № 533/2012 г., въз основа на който от касата на ПГМЗС са изплатени 5000 лева аванс / капаро/ за закупуване на училищен автобус. Отчела е, че подсъдимият е предал на св. П. сумата от 5000 лева, без това физическо лице да е посочено като продавач в инкриминираната фактура за закупуване на автобуса. Установила е по несъмнен начин, че в същата фактура не е посочен действителният продавач / св. П./, а друго юридическо лице - „К. и“ ЕООД. Въззивният съд е съобразил и че в изготвеното платежно нареждане с рег. № 1301081209517Y0004 от 08.01.2013 г., въз основа на което МЗХ е одобрило и осъществило плащане по сметка на недействителния продавач, подс. Ш. не е посочил, че е заплатена авансово сумата от 5000 лева, за да бъде приспадната тя от крайната цена от 11 800 лева. Законосъобразно въззивната инстанция е преценила, че всички описани действия подсъдимият е осъществил в нарушение на разпоредбите на чл. 6, ал. 2, чл. 7, ал. 1, т. 4, т. 9 и т. 12 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор и пункт III от т. 7 на длъжностната си характеристика. Съгласно тях подс. Ш., като заемащ длъжността „директор на ПГМЗС“, не е имал право да предоставя капаро за закупуване на училищен автобус, преди да получи предварително разрешение за сключване на такава сделка от Министерство на земеделието и храните, явяващ се финансиращ орган. Той е бил длъжен да сключи договор за закупуването на автобуса, в който да посочи действителния продавач и покупната цена, да изготви платежно нареждане към този продавач, в което да бъде отразена авансово заплатената сума, за да бъде приспадната. Последица от нарушаването на посочените норми чрез действия и бездействия от страна на подсъдимия е настъпването на щета за ПГМЗС в размер на 5000 лева, като вместо действителната цена от 11 800 лева, гимназията е заплатила общо 16 800 лева.

Така установените факти правилно са интерпретирани от въззивния съд, който е приел, че подс. Ш. е осъществил деянието по чл. 219, ал. 3 от НК. Престъплението е извършено при форма на вината евентуален умишъл, тъй като подсъдимият е съзнавал, че нарушава задълженията си като директор / произтичащи от посочените по – горе разпоредби/ и че от това негово поведение може да настъпи щета за ръководената от него ПГМЗС, но се е съгласил с този резултат, преследвайки основната си цел, която е правомерна - да осигури училищен автобус, за извозване на учениците от близките населени места. В тази връзка е неоснователно възражението, изложено в касационната жалба за това, че подсъдимият е бил подведен/ измамен от св. А. П. и че подаденото от него оплакване до полицейските органи, не е отчетено от съдилищата по фактите. За да е осъществено деянието по чл. 219, ал. 3 от НК е необходимо да е налице обективна връзка между поведението на подсъдимия и отрицателните последици – щетата, които не биха настъпили, ако той бе изпълнил служебните си задължения. Причинната връзка и отговорността не се изключват от обстоятелството, че между неполагането на достатъчно грижи от длъжностното лице и престъпния резултат стои евентуалната дейност на друго лице, било то и престъпна /вж. Н. Ненов, „Наказателно право“, Сп. част/. Иначе казано, до това състояние – гимназията да е оштетена със сумата от 5000 лева, се е стигнало, поради умишленото нарушаване на служебните задължения, описани по – горе, които Ш. е имал като директор и с ясното съзнание от негова страна, че от това могат да настъпят щети за ПГМЗС. Тези щети, не са били целени от подсъдимия, като липсват доказателства той да е имал намерение да набави за себе си или за друго / св. А. П. или „К. и.“ ЕООД/ имотна облага или да причини имотна вреда на ПГЗМС / вж. чл. 282 от НК/, поради което правилно и законосъобразно предходните съдебни инстанции са преценили, че престъпната му дейност следва да бъде субсумирана под нормата на чл. 219, ал. 3 от НК. Материалният закон е приложен правилно, поради което не е налице касационното основание по чл. 348, ал.1, т.1 от НПК.

При определяне на размера на санкциите за двете отделни престъпни прояви предходният съд е съобразил всички обстоятелства, определящи обществената опасност на деянието и на дееца, както и тези обуславящи смекчаване или отегчаване на отговорността му. Недостатъчно добре обаче е оценено значението на значителният период от време, изминал от извършване на престъпленията до постановяване на присъдата. От довършване на деянието по чл. 219, ал. 3 от НК - 01.02.2013 г., до настоящия момент са изминали осем години, а от довършване на престъплението по чл. 202 от НК – 20.12.2011 г. около девет години. Досъдебното производство по делото е образувано през 2016 година, а съдебното - през 2019 година, като причините за забавяне на

наказателния процес не се дължат на некоректното процесуално поведение на подсъдимия. Значителният период от време, изминал от осъществяване на престъпната дейност до нейното санкциониране, следва да бъде отчетен като изключително смекчаващо отговорността обстоятелство, което обуславя приложението на чл. 55, ал.1, т.1 от НК, а именно – определяне на наказания под минималните предели на предвидените за съответните престъпления. По отношение на деянието по чл. 219, ал. 3 от НК в посока смекчаване на отговорността следва да бъдат взети предвид и подбудите за неговото осъществяване – осигуряване на училищен автобус, който да превозва учениците от околните училища до ПГМЗС – дейност, която е общественополезна. Съобразявайки изложеното, настоящият съд намира, че следва да бъде изменено въззивното решение, като се намали срока на наложените санкции „лишаване от свобода“ както следва: за деянието по чл. 219, ал. 3 от НК – от две години на една година, а за деянието по чл. 202 от НК – от две години на десет месеца. На основание чл. 23 от НК следва да се определи общо наказание „лишаване от свобода“ в размер на една година, като съответно се намали и изпитателния срок, определен на основание чл. 66, ал.1 от НК, от четири на три години, считано от влизане на присъдата в сила. Не следва да бъде променен срокът на санкцията „лишаване от право да заема държавна длъжност – директор на училище“, тъй като естеството на осъществяваните престъпни прояви изисква подсъдимият да бъде възпрепятстван да осъществява ръководна дейност в образователната сфера за един по-дълъг период от време, с цел постигне поправително – превъзпитателно и възпиращо въздействие спрямо дееца, както и превантивната цел на санкцията по отношение на останалите членове на обществото.

На следващо място, настоящият съдебен състав намира за неоснователно възражението на касатора, за това, че незаконосъобразно е уважен предявеният срещу подсъдимия граждански иск, въпреки изтеклата давност за неговото предявяване и разглеждане. Предходните инстанции са се съобразили с указанията, дадени с ТР № 5/05.04.2005 г. на ОСГКТК по приложението на чл. 114 от ЗЗД, като са преценили правилно, че гражданският иск за имуществени вреди, причинени от подсъдимия с деянията по чл. 219 и чл. 202 от НК, не е погасен по давност. Петгодишният давностен срок по чл. 114 от ЗЗД е започнал да тече от повдигане на обвинение срещу подс. Ш. с постановление от 30.10.2017 г. / тогава се счита, че е разкрит извършителя на престъпленията, съответно - на непозволеното увреждане/, като към момента на предявяването на гражданския иск в съдебно заседание на 14.05.2019 год., не е бил изтекъл. Изложените в тази насока доводи във въззивното решение са правилни и

законосъобразни и изцяло се възприемат от настоящия съдебен състав, поради което не е необходимо да бъдат повтаряни.

Обобщено следва да се посочи, че не са налице заявените от подсъдимия касационни основания, освен допуснатата несправедливост на наложените наказания в посочения по - горе смисъл, която може да бъде коригирана чрез изменение на обжалваното въззивно решение.

Воден от посочените съображения и на основание чл. 354, ал. 2, т.1 от НПК, Върховният касационен съд, I – во наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ въззивно решение № 143/ 09.11.2020 г., постановено по в.н.о.х.д. № 411/2020 год., по описа на Апелативен съд – Пловдив, като намалява:

- размера на наложените на подсъдимия И. Д. Ш. наказания „лишаване от свобода“ за престъплението по чл. 219, ал. 3, вр. с ал.1, вр. с чл. 55, ал.1, т.1 от НК от две години на една година и за престъплението по чл. 202, ал.1, т.1, вр. с чл. 201, вр. с чл. 26, ал.1, вр. с чл. 93, т.1, б. „б“, вр. с чл. 55, ал.1, т.1 от НК от две години на десет месеца;
- определеното на основание чл. 23, ал.1 от НК общо наказание „лишаване от свобода“ от две години на една година;
- изпитателния срок по чл. 66, ал.1 от НК от четири години на три години, считано от влизане на присъдата в сила.

ОСТАВЯ В СИЛА въззивното решение в останалата част.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1.

2.